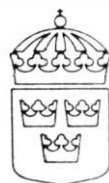

Motion till riksdagen

1987/88:N15

av Bengt-Ola Rytting m. fl. (s)

med anledning av prop. 1987/88:64 om särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland

Mot.
1987/88
N15

SGAB är ett företag som bl. a. arbetar med malmprospektering. Enheten i Håksberg (Ludvika kommun) är den enda kvarvarande prospekteringsenheten i Bergslagen. På grund av minskande prospektering riskerar Håksbergsenheten att slås ut.

Att säkerställa verksamheten i Håksberg är en långsiktig åtgärd, av stor vikt för Bergslagen.

Prospekteringen i Bergslagen (liksom i övriga landet) är i minskande från ca 50 milj. kr. per år 1983–1986 till planerade ca 25 milj. kr. 1988 (ej inflationskorrigerat) mest på grund av dålig lönsamhet hos gruvbolagen. Boliden har nästan lämnat Bergslagen (kvar i Enåsenområdet), LKAB och BP Minerals har minskat volymen till en fjärdedel. Staten har något minskat sin prospektering via NSG.

Prospekteringen bör effektiviseras och nya resurser bör tillföras prospekteringen i Bergslagen, för att i möjligaste mån lindra effekterna av den nu pågående minskningen på gruvindustrins framtidsmöjligheter.

De malmgeologiska förutsättningarna för regionen är mycket goda för basmetaller (zink, bly och koppar), ädelmetaller, volfram och flera industri-mineral och goda för flera andra metaller.

SGAB Prospekterings (tidigare LKAB Prospektering) Bergslagsenhet har en särskild roll i detta sammanhang. Enheten är lokaliserad mitt i prospekteringsområdet, har mycket hög kompetens inom samtliga geologiska discipliner, har störst kunskap av alla prospekteringsorganisationer inom stora delar av Bergslagen och har en organisation av lämplig storlek med låga omkostnader.

Genom SGAB:s köp av LKAB Prospektering den 15 maj 1987 borde förutsättningar funnits att samordna och effektivisera prospekteringen i Bergslagen. Nu ett halvår senare kan konstateras att så ej skett. Exempelvis har SGAB:s Uppsalaenhet åt NSG under fältsäsongen utfört arbeten i bl. a. Ställdalen- och Hällsjösynkinalerna motsvarande de som SGAB Prospekterings Bergslagsenhet redan väsentligen har utfört.

De fackliga organisationerna vid Bergslagsenheten ställer krav på att den statliga prospekteringen samordnas genom att NSG köper LKAB:s prospekteringsmaterial och att Bergslagsenheten sköter prospekteringen i de områden där den är mest lämpad. Vi kräver även att medel ställs till förfogande för en långsiktig effektiv prospektering enligt de tre förslag som presenterats i detalj i bilagda projektförslag. De tre förslagen är fyraårsplaner för ett

basmetallprojekt, ett ädelmetallprojekt och ett legeringsmetallprojekt om tillsammans årligen 7 milj. kr., att utföras i de områden där SGAB Prospekterings Bergslagsenhet har större kompetens än andra organisationer.

Ovannämnda åtgärder leder till en effektiv prospektering med åtföljande tillförande av brytvärda malmreserver till befintliga gruvor och eventuellt öppnande av nya gruvor med vad detta samhällsekonomiskt kan betyda.

Bergslagen har i dag 2 järnmalmgruvor, Grängesberg och Dannemora; 5 basmetallgruvor, Falun, Garpenberg (2 gruvor), Saxberget och Zinkgruvan; 1 legeringsmetallgruva, Yxsjöberg; 1 guldgruva, Enåsen, i drift.

Industrimineral bryts och förädlas på ett flertal platser i regionen. Karbonatsten är volymmässigt dominerande, men fältspat, kvartsit, kvarts, kyanit och flusspat är även viktiga mineral.

Sällsynta jordartsmetaller (aktuella som ingående i supraleddare), niob, tantal, höghaltig mangan och platinametaller har noterats i regionen. Titan-vanadin-järnmalmer av betydande storlek samt kobolt i sedimentär miljö har påvisats.

Fyndigheterna är av bästa europeiska klass såväl haltmässigt som storleksmässigt om än ej av yppersta världsklass. Den geologiska miljön är utmärkt speciellt för basmetaller och guld, vilket även bevisas av multinationella prospekteringsbolags intresse för området. God infrastruktur, gammal gruvtradition, effektiv gruvindustri och tillgång till kunnig arbetskraft är för exploatering positiva faktorer.

Trots att malmletning pågått i nära tusen år i Bergslagen finns främst tack vare utvecklandet av nya malmletningsmetoder fortfarande goda möjligheter att finna nya malmer. Så är t.ex. Lovisa, Dammsjön i Garpenberg, Fredrikssongruvan nya basmetallfyndigheter; Enåsen, guldet i Falu gruva nya guldfyndigheter; Wigströmmalmen, Sandudden m. fl. små W-fyndigheter exempel på detta. Flera av dessa ligger i nära anslutning till gamla gruvfält där malmletning förekommit i hundratal år.

SGAB Prospektering (tidigare LKAB Prospektering) har funnits och varit med om att utveckla flera av de nya fyndigheterna i Bergslagen. (Basmetallfyndigheterna Lovisamalmen och Fredrikssongruvan; wolframfyndigheterna Wigströmgruvan och Sandudden m. fl. mindre fyndigheter; industrimineralfyndigheter, bl. a. kyanitfyndigheten Hålsjöberg.)

Effektiviteten i prospekteringsarbetet beror på ett flertal faktorer:

1. Vetenskaplig standard

Ett femårigt samarbete med BP Minerals samt studieresor till världens viktigaste malmfält har gett Bergslagsenheten kunskap om de modernaste prospekteringsmodeller som används av världens viktigaste prospekteringsbolag. Flera av de modeller som är på det malmgeologiska forskningsstadiet i Sverige har tillämpats praktiskt under lång tid (berggrundsgeokemiska modeller, modell för massiv sulfidmalmsbildning, guld i Shearzones).

2. Metodik – personalresurser

Mot. 1987/88

N15

Bergslagsenheten har personal med lång erfarenhet av prospekteringsmetodiken inom geologi, kvartärgeologi, geokemi och geofysik och lämplig utrustning inom resp. disciplin. Enheten har aktivt medverkat vid utvecklingen av nya effektiva djupprovtagningsutrustningar för berggrund och morän. De två effektivaste och därmed billigaste terränggående borrhutrustningarna i Sverige har tillkommit efter specifikationer från Bergslagsenheten.

3. Organisation – lokalisering

All tillgänglig litteratur visar att enheter på 15–20 personer är de effektivaste, något som parterna var överens om vid sammanslagningen SGAB–LKAB Prospektering. Bergslagsenheten har denna storlek, men kan komma att underskrida siffran den 1 januari 1988 och därmed tappa kompetens inom något delområde. Enheten är lokaliserad mitt i malmprovinsen, vilket innebär låga kostnader och små tidsförluster för resor.

4. Samordning av gammalt prospekteringsmaterial och kunnande

Inom Nora–Stråssa-, Stollbergs-, Grangärde-, Ställdalen-, Hällsjösynklinallerna samt i Norbergs-, Falun–Hofors- och Yxsjöbergsområdena har Bergslagsenheten störst kunskap och bör utföra prospekteringen där.

LKAB:s och NSG:s prospekteringsmaterial bör snarast sammankopplas för undvikande av dubbelarbete. Omfattande arbeten har under fältsäsongen på NSG:s uppdrag utförts av Uppsalaenheten i Ställdalen- och Hällsjöområdena, trots att LKAB sedan länge äger motsvarande prospekteringsmaterial.

5. Långsiktigt effektivare prospekteringsstöd

Det prospekteringsstöd som lämnats till företagen under 1983–1987 har förbättrat malmreserverna och drivit på undersökningarna av befintliga objekt. Det har därmed också inneburit att företagen minskat aktiviteten när det gäller s. k. greenfieldprospektering. För att stimulera framtagande av nya objekt bör stöd även (kanske särskilt) tilldelas grundläggande uppslagssökande prospektering.

Nedanstående är detaljförslag på Bergslagsprojekten basmetall, ädelmetall och legeringsmetall i områden där SGAB Prospektering är bäst lämpad att utföra prospekteringen. Projektförslagen innehåller såväl inledande undersökningar (I) som objektutvecklande undersökningar (U) och rena objektundersökningar (O) och sträcker sig över en fyraårsperiod.

Projektkostnaderna anges i milj. kr.

Basmetall

Område	1988	1989	1990	1991
Falun-Hofors	1,4 (I+O)	0,6 (U)	0,6 (U+O)	0,6 (O)
Grängärde	0,3 (I)	0,3 (U)	0,6 (U+O)	0,4 (O)
Norberg	0,6 (I+U)	0,5 (I+U)	0,6 (U+O)	0,5 (O)
Stollberg-Hällsjön	0,3 (U)	0,3 (O)	0,3 (O)	
Stäldalen		0,3 (U)	0,2 (O)	
Örebro-Frövi	0,4 (I+U+O)	0,3 (U+O)		
Östergötland		0,2 (I)		0,4 (?)
Nytt område		0,2 (I)	0,2 (I)	0,6 (I+U)
Totalt	3,0	2,7	2,5	2,5

Legeringsmetall

Område	1988	1989	1990	1991
Gävle-Söderhamn	0,5 (I)	0,4 (I)	0,5 (U+O)	0,4 (O)
Leksand-Falun	0,3 (I+U)	0,6 (I+U+O)	0,5 (U+O)	0,4 (O)
Yxsjöberg			0,8 (U+O)	0,8 (O)
Örebro-Frövi	0,3 (U)	0,4 (U+O)		
Nyttområde			0,2 (I)	0,4 (I+U)
Totalt	1,1	1,4	2,0	2,0

Ädelmetall

Område	1988	1989	1990	1991
Falun-Hofors	1,8 (U+O)	1,3 (U+O)	0,6 (U+O)	0,4 (O)
Värmland	1,1 (I+O)	0,8 (I+U+O)	0,8 (U+O)	0,8 (U+O)
Västernorrland		0,6 (U)	0,4 (U)	0,3 (O)
Yxsjöberg			0,5 (O)	0,4 (O)
Örnsköldsvik			0,2 (I)	0,4 (U)
Nytt område		0,2 (I)		0,2 (I)
Totalt	2,9	2,9	2,5	2,5
Summa projekt	7,0	7,0	7,0	7,0

Industrimineralprojekt genereras vanligen i samband med metallprospektering varför budget för objektsuppföljning av dessa skall finnas för 1989-1991 (ej inkluderat ovan).

Med relativt små ekonomiska insatser är det alltså möjligt att säkerställa en verksamhet som kan bli av utomordentligt stor betydelse både nationellt och regionalt.

Hemställan

Mot. 1987/88

N15

Mot bakgrund av det ovan anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att verksamheten vid SGAB:s enhet i Håksberg säkerställs.

Stockholm den 9 december 1987

Bengt-Ola Rytter (s)

Bo Södersten (s)

Ove Karlsson (s)

Krister Andersson (s)

